

60 godina
Dvorane kulturnog centra Beograda

Bolje je u bioskopu!

Sala sna

Moja najranija uspomena na Dvoranu Kulturnog centra vezana je za intenzivno osećanje strave i strepnje. Sa drugovima iz razreda tu sam prvi put gledao Hičkokove filmove *Psiho* i *Ptice*. Bila je prva polovina 80-ih godina, bili smo još u osnovnoj školi, i to je bio jedan od najjačih doživljaja filma koje sam poneo, pogotovo projekcija *Psiha*. Mislim da mi je otada ostalo posebno divljenje prema Hičkoku, majstoru koji, nevidljiv, iz gvozdene knjige snimanja i svoje montažne kabine upravlja i manipuliše našim emocijama i potisnutim predstavama. Nedugo zatim, možda iduće godine, gledali smo u DKC-u i Karpenterove horore, *Noć veštica* i *Maglu*. Tako je ova sala, pored Pulske arene i Doma sindikata, ostala jedno od ključnih mesta moje filmske inicijacije, mesto na kojem sam otkrio kolika je snaga filmske emocije a kolika potencijalna moć autora.

Sledi jedan skokoviti rez, bolje reći flešforvard: godina je 1990, u sali DKC-a već kao student gledam bunkerisane jugoslovenske filmove koji prvi put imaju javnu projekciju u Beogradu. Sećam se da sam tada gledao *Zasedu Žike Pavlovića* i *Biće skoro propast sveta* Saše Petrovića. I sećam se da se pre svake projekcije svog filma, koji trenutak pre nego što se svetla ugase na ulazu u salu pojavljivao Saša Petrović i kratko osmatrao sve nas, filmofile, studente, nesvršene erudite, bizarne intelektualce kakve je samo Beograd tada mogao imati. U tektonskim promenama koje je rat doneo sledeće godine, nestali su 90-ih i on kao i njegova publika. Ali pamtim dobro tu sliku: Sašinu figuru i lik koji u polutama, dok se svetla gase, neodoljivo podseća na Hičkoka.

Autor *Skupljača perja* i njegov harizmatični lik ipak su ostali u posrnuloj kulturi Beograda, kao i u sali DKC-a zahvaljujući velikim delom Festivalu autorskog filma, koji je pokrenut na jesen 1994. Glavna nagrada festivala sve do danas nosi ime Saše Petrovića, a autentična špica (koju je uradio profesor Nikola Majdak) završava se Sašinim glasom koji nam iz mraka kazuje poznatu rečenicu iz *Seoba* – „Ali sve je to samo omama ljudskih očiju“ – ujedno divnu posvetu himeri sedme umetnosti.

Prvih godina Autorskog festivala, dok je rat u Bosni još uvek trajao a onaj na Kosovu tek započinjao, i dok se naša kultura survavala u provaliju šunda, ksenofobije te otvorene promocije kriminala i nasilja – sala DKC-a, sa svojim foajeom i strmim stepeništem bila je prilično nadrealno mesto.

Izbegli od turbo-folk najezde koja je napolju besnela, u ovom su se skloništu stotine nekih čudaka okupljali ne bi li otkrivali autorske svetove Egojana, Vong Kar-vaja, Romera, Morisija, Sokurova, Balabanova... Tu sam prvi put, na pres-konferenciji video hrvatske reditelje u Beogradu nakon završetka rata: 1997. Lordan Zafranović je došao iz Praga sa filmom *Lacrimosa*, a Goran Rušinović iz Zagreba sa fiilmom *Mondo bobo*. Tu sam slušao i Purišu Đorđevića koji je od svojih konferencija pravio male performanse. Tu sam 2002. sedeo u društvu Gaspara Noe koji je došao da nam prikaže svoj, danas antologijski film *Nepovratno*. (Nekoliko mesececi ranije bio sam oduševljen na novinarskoj projekciji u Kanu, dok je polovina sale burno negodovala tokom čitavog filma.) Uglavnom, Gaspar nije puštao da se projekcija u DKC-u nastavi sve dok nije popravljen ton u sali. Sećam se da je u međuvremenu zabavljao publiku na sceni, ćaskao sa nama a onda odlazio u kabinu probajući da pomogne kino-operateru – tu sam naučio kako se pravi autor mora boriti za svaku svoju projekciju...

Da, ima još mnogo sličica, uspomena, reči i glasova mrtvih i živih koje nosim iz kino-barke DKC-a. Verujem da će ova dvorana još dugo nastaviti da odgaja generacije brodolomnika sa broda naše kulture što je odavno torpedovan.

Srđan Vučinić

filmski kritičar, publicista i umetnički direktor Festivala autorskog filma